

Trendy v poskytování meziknihovních služeb v ČR

14. 9. 2022

Jitka Kutmon

jitka.kutmon@nkp.cz

- průzkumy ke službě ZÍSKEJ
- výsledky posledního průzkumu
- změny v metodických pokynech MS
- seminář MS 15. 6. 2022
- výsledek?

Průzkumy MS pro službu ZÍSKEJ

Dotazníky

- 2016 - jak má fungovat MS v CPK
(16 zakládajících a 2 partnerské knihovny)
- 2017 - jak má fungovat ZÍSKEJ (140 respondentů)
- 2019 - první zkušenosti se ZÍSKEJ (37 respondentů)
- 2021 - zmapování situace v poskytování MVS
(487 ředitelů)

Dotazník 2016 - otázky

- schéma fungování MS v CPK (cíl: smluvní služba nad rámec MS)
- algoritmus pro výběr DK
- zasílání MVS a MRS přímo uživateli
- účtování/neúčtování, ochota hradit poplatky za uživatele
- jednotné poplatky
- závazné lhůty
- ochota měnit ceny
- ochota přijímat knihy z jiné knihovny

Dotazník 2017 - otázky

- přijímání a evidence MVS/MRS/EDD;
- rozdělení agendy MVS/MRS/EDD;
- používaný knihovní systém a systémy pro správu MVS/MRS/EDD;
- jak a zda mohou uživatelé přistupovat do svých kont;
- jaké způsoby úhrady za služby jsou uživatelům nabízeny;
- zhotovování kopií neregistrovaným čtenářům;
- míra ochoty zapojit se do Získej;
- typy služeb, které mají knihovny přes Získej zájem realizovat;
- představy o realizaci meziknihovních požadavků prostřednictvím Získej, jejich evidenci a vedení plateb

Dotazník 2019 - otázky

- motivace k užívání systému (hrazené poštovné, platby kartou, API)
- hodnocení školení
- hodnocení návodů
- hodnocení pilotního provozu (ergonomie práce, rychlost odezvy, srozumitelnost, četnost a obsah avíz atd.)

Meziknihovní výpůjční služby (MVS) v České republice a služba ZÍSKEJ v roce 2021

Autor dotazníku:

Martina Wolná

Knihovna Třinec

Daniel Bechný

Studijní a vědecká knihovna Plzeňského kraje

Vyhodnocení dotazníku:

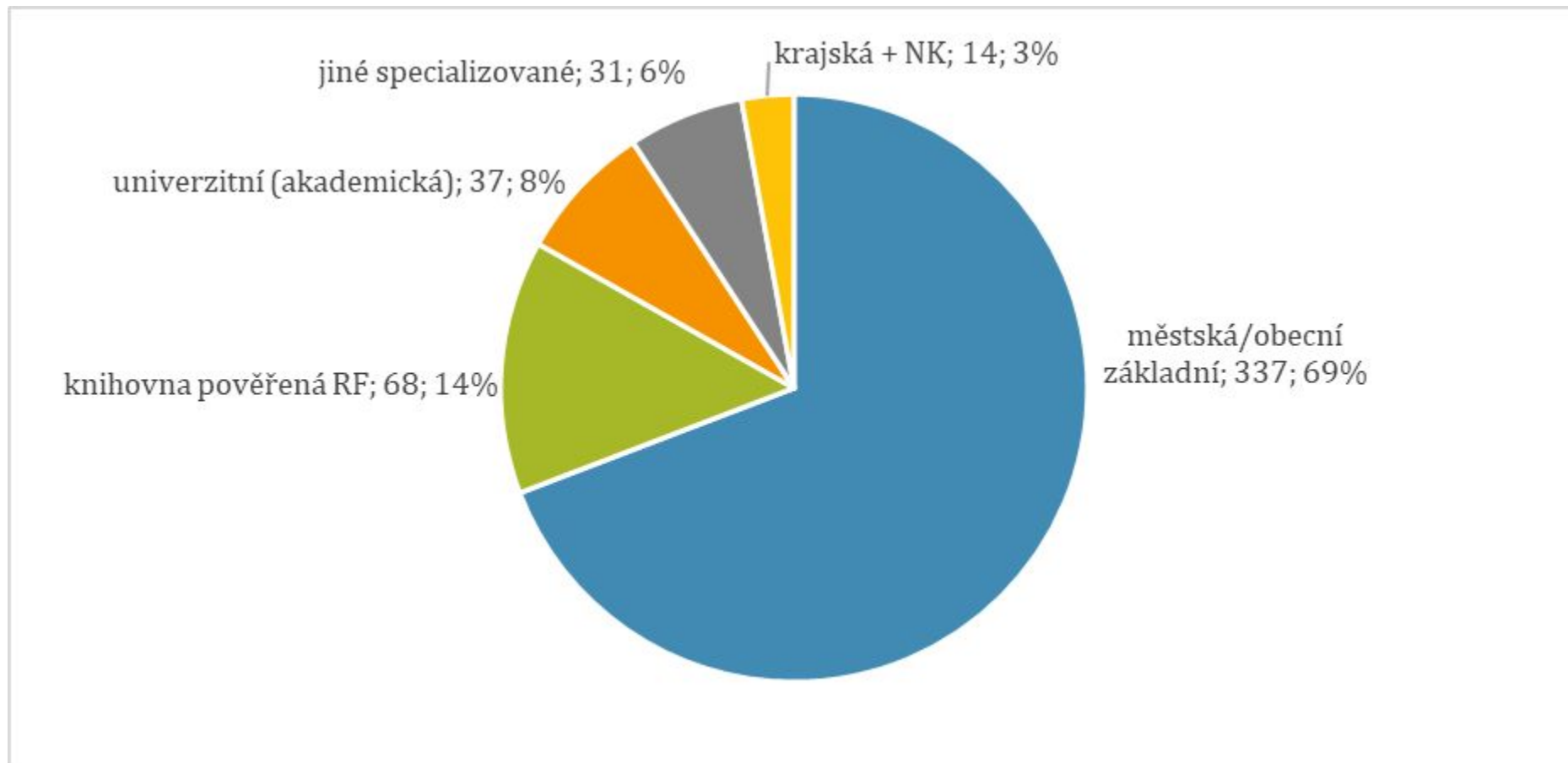
Jitka Kutmon

Vladana Pillerová

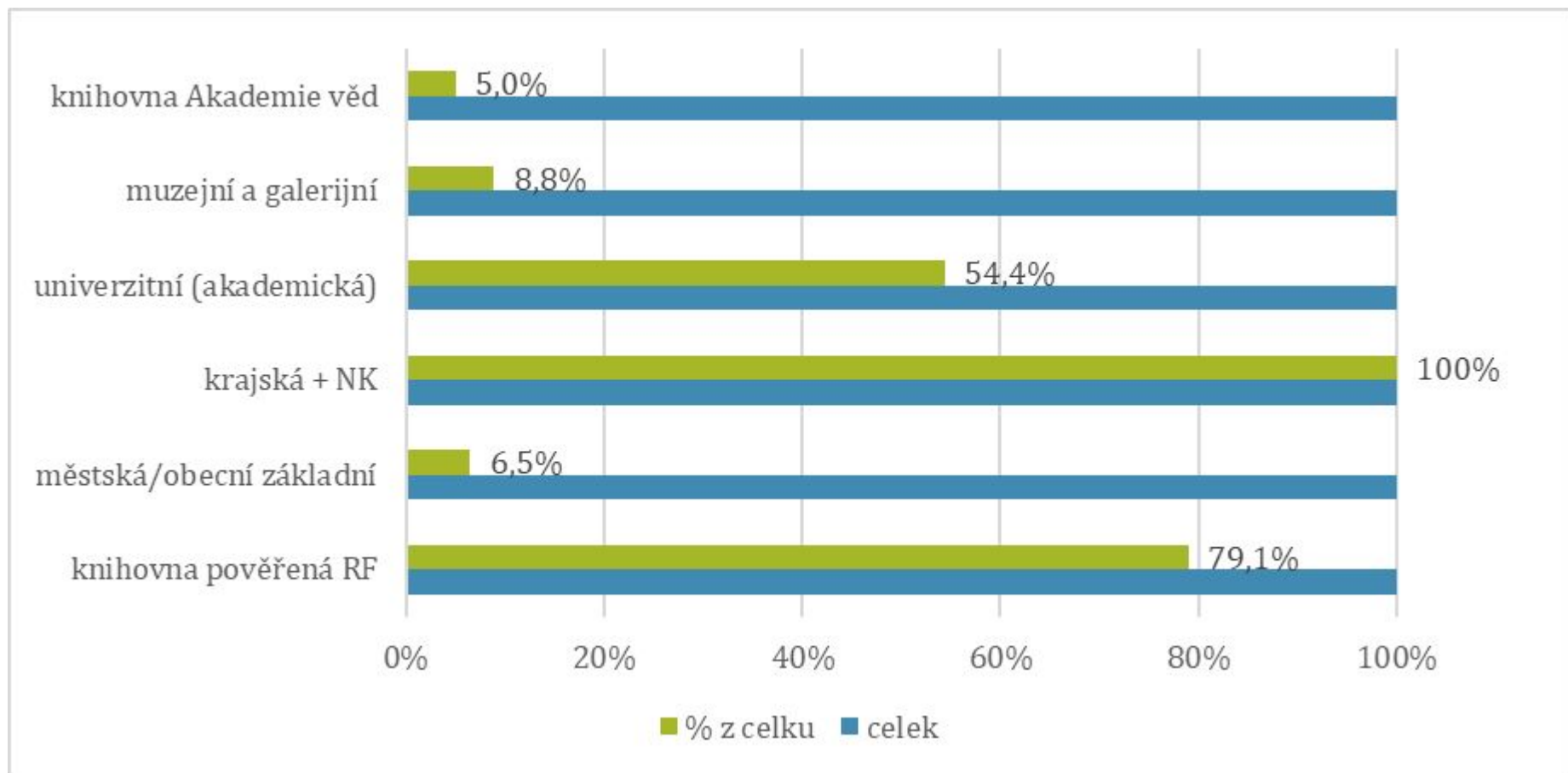
Národní knihovna České republiky

Typ knihovny

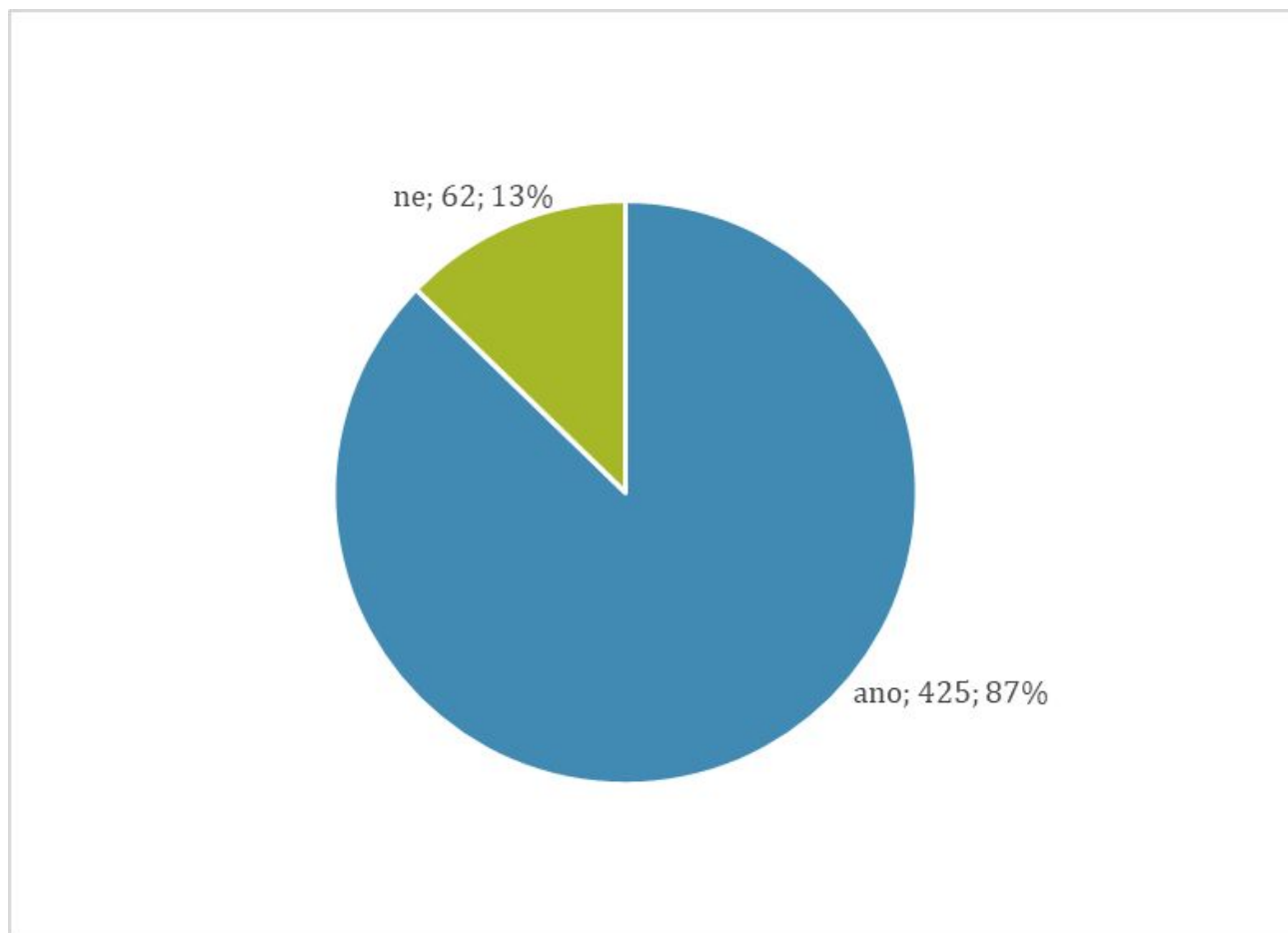
Nevyrovnané zastoupení dle typu

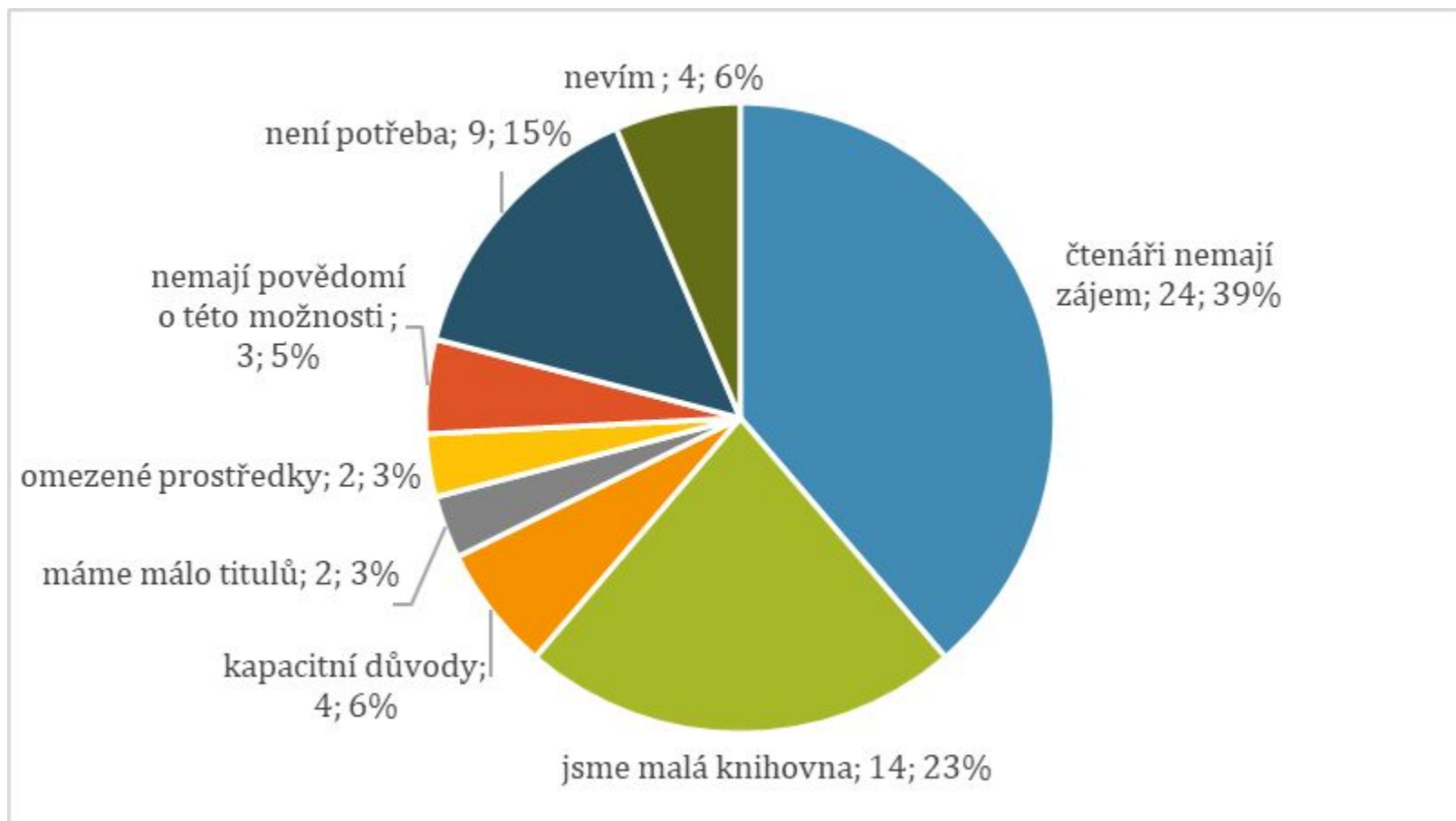
Praxe MVS

Poskytuje vaše knihovna MVS čtenářům?

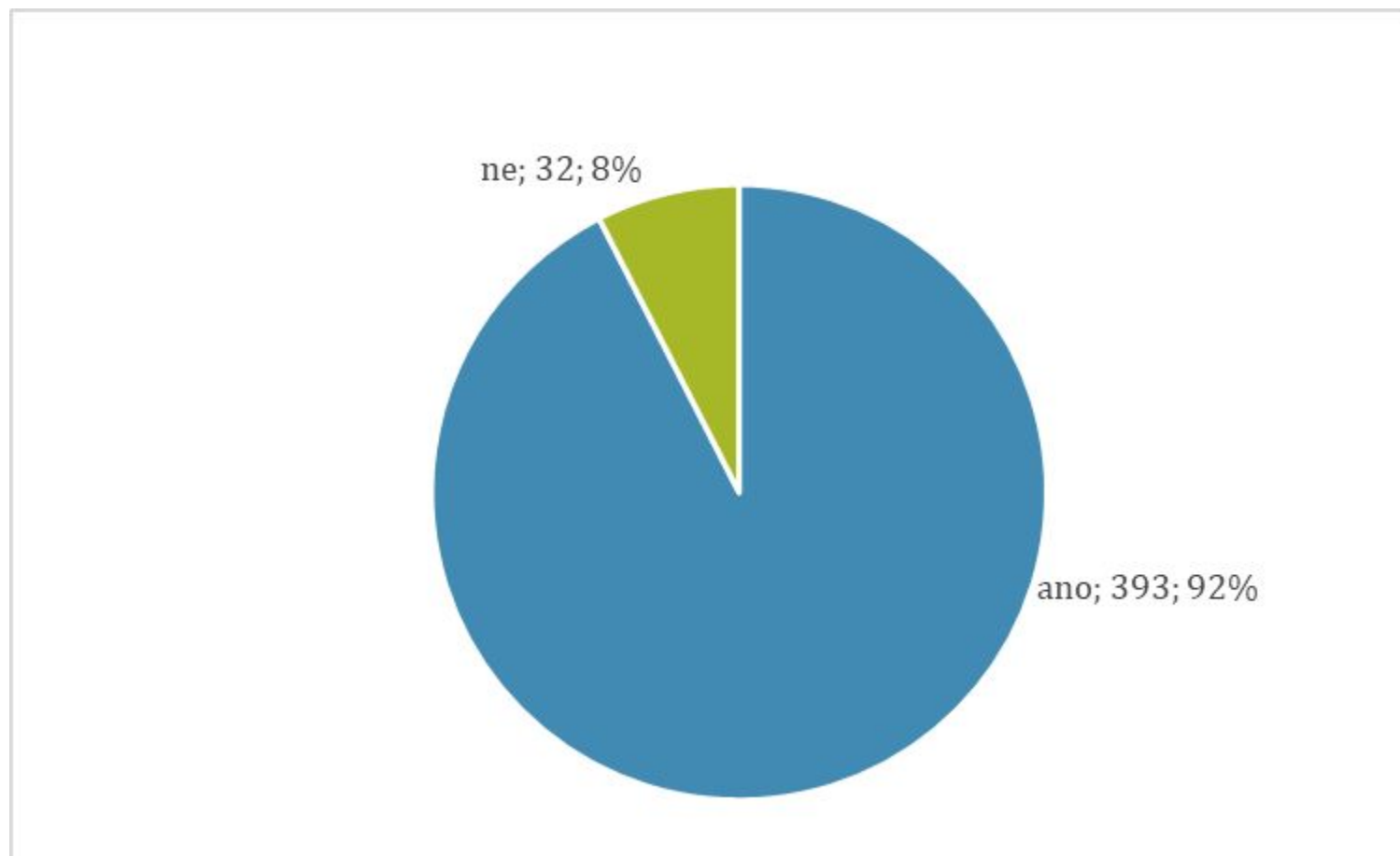
ne -
městské,
obecní

Důvody, proč neposkytují MVS

Vyhovuje vám stávající forma fungování MVS?

Průměry:

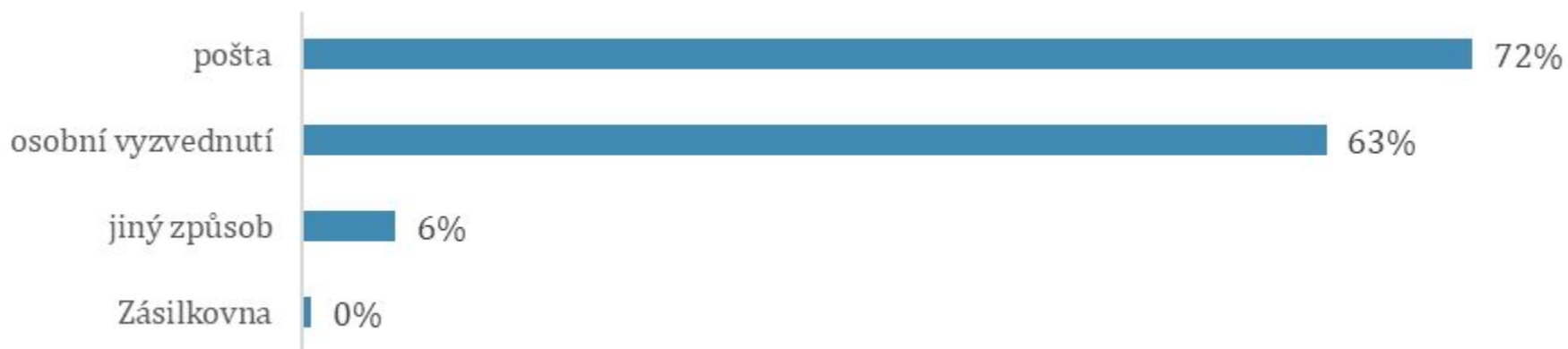
- požadavků jako ŽK 107, medián 40
- požadavků jako DK 238, medián 5
- roční počet samoobslužných výpůjček přes ZÍSKEJ 12, medián 2
- náklady na poštovné a balné celkem 5280 Kč/rok, medián 200 Kč
- vybráno od uživatelů 3615 Kč, medián 0 Kč
- vybráno od ŽK 1578 Kč, medián 0 Kč
- personální náklady na 1 MVS 1132 Kč, medián 80 Kč

Způsob objednání a evidence MS

Přeprava

Jiné způsoby přepravy MVS:

Počet:

dovoz půjčující knihovnou

17

e-mail

3

dohodou

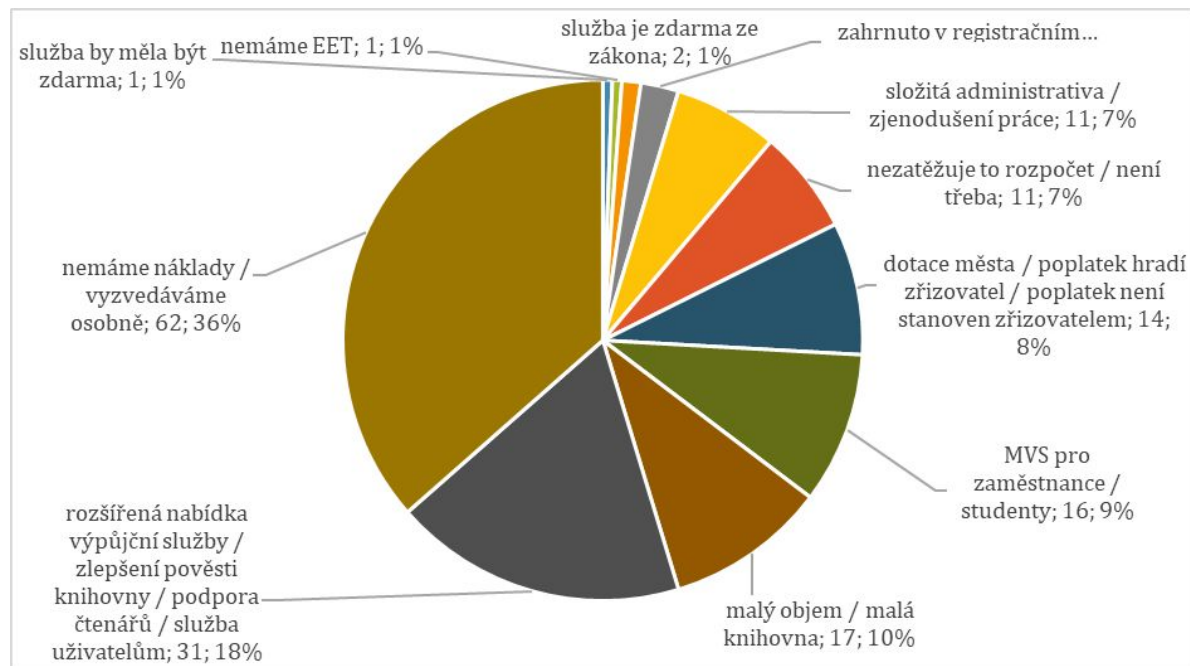
2

PPL

1

Ceny za úhradu nákladů na dopravu MVS

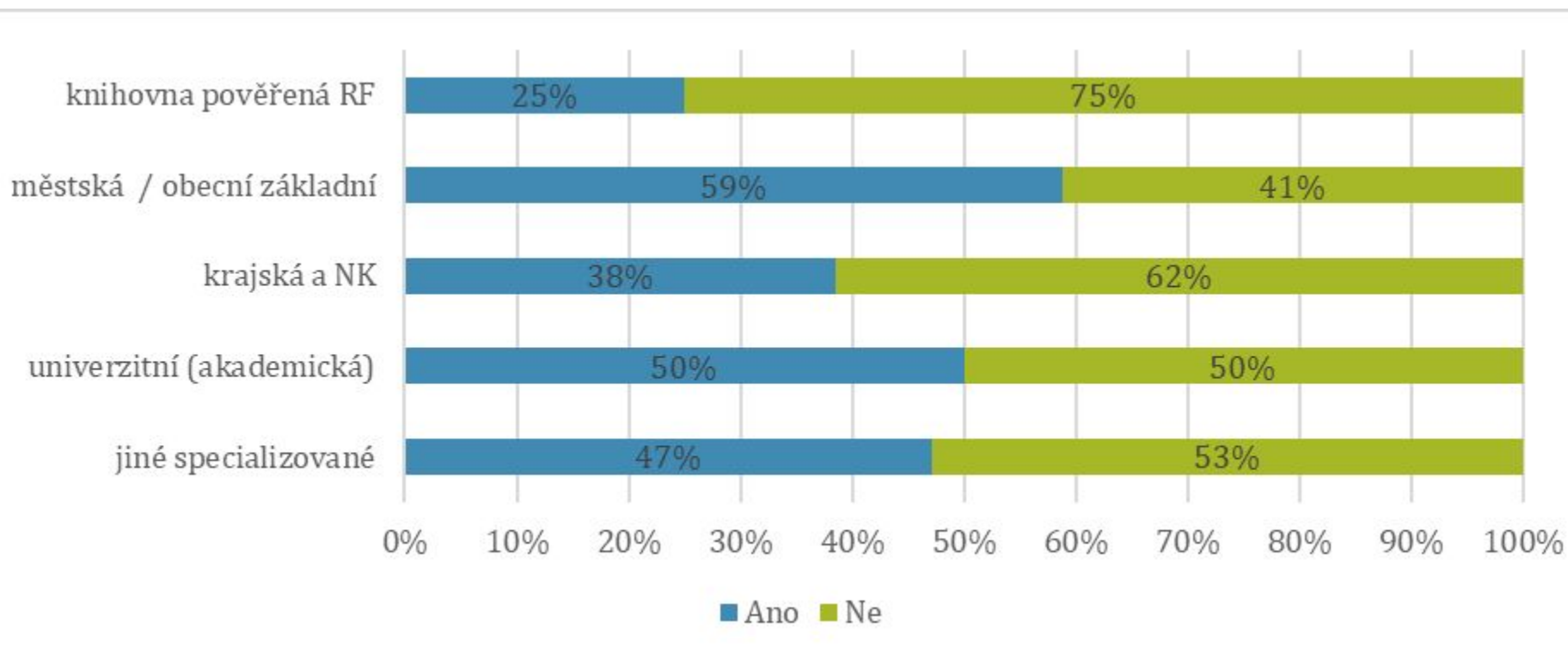
- stanovený (?) poplatek pro uživatele 55 % resp., ceny VELICE různé (10 - 150 Kč výp. / 30 - 100 Kč balík)
- účtování ŽK 68,4 % 0 Kč, 13,2 % 70 Kč
- proč neúčtují?

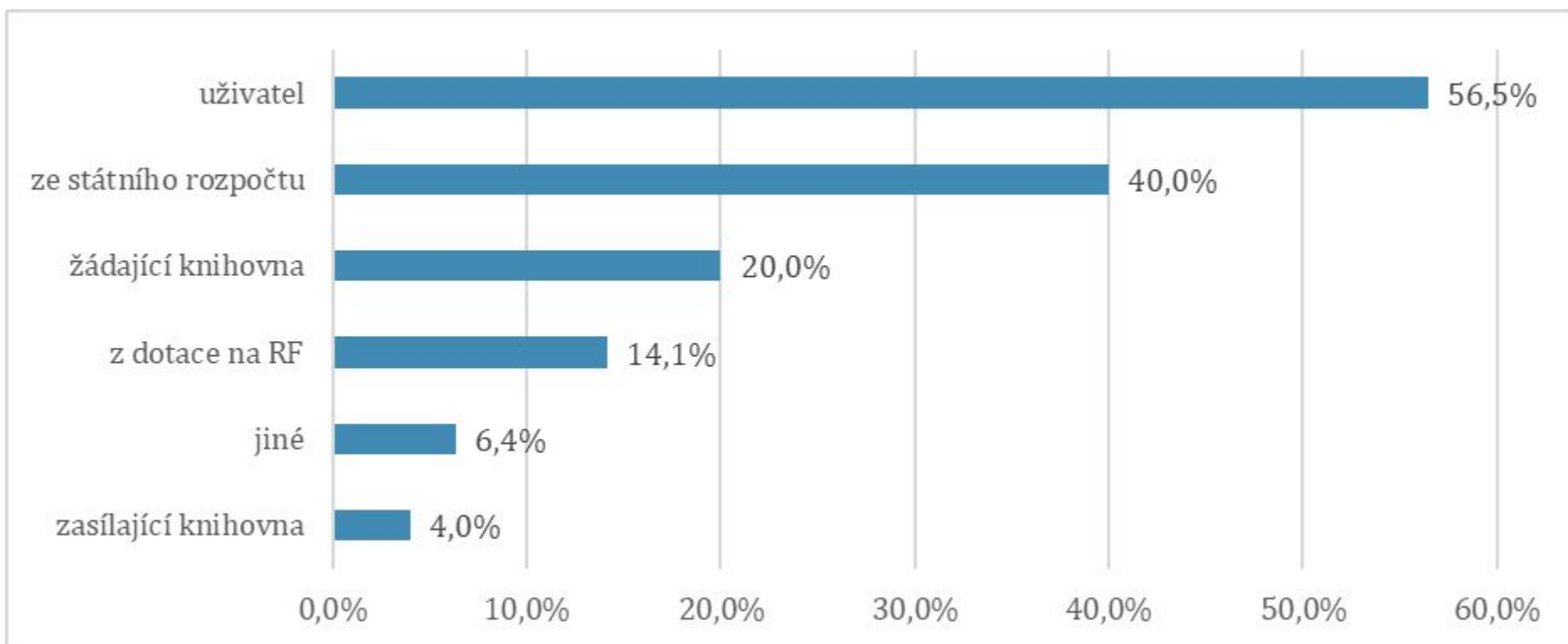
Nová pravidla pro MVS

Měla by být MVS pro uživatele zdarma?

ano - 51 %, ne 49 %

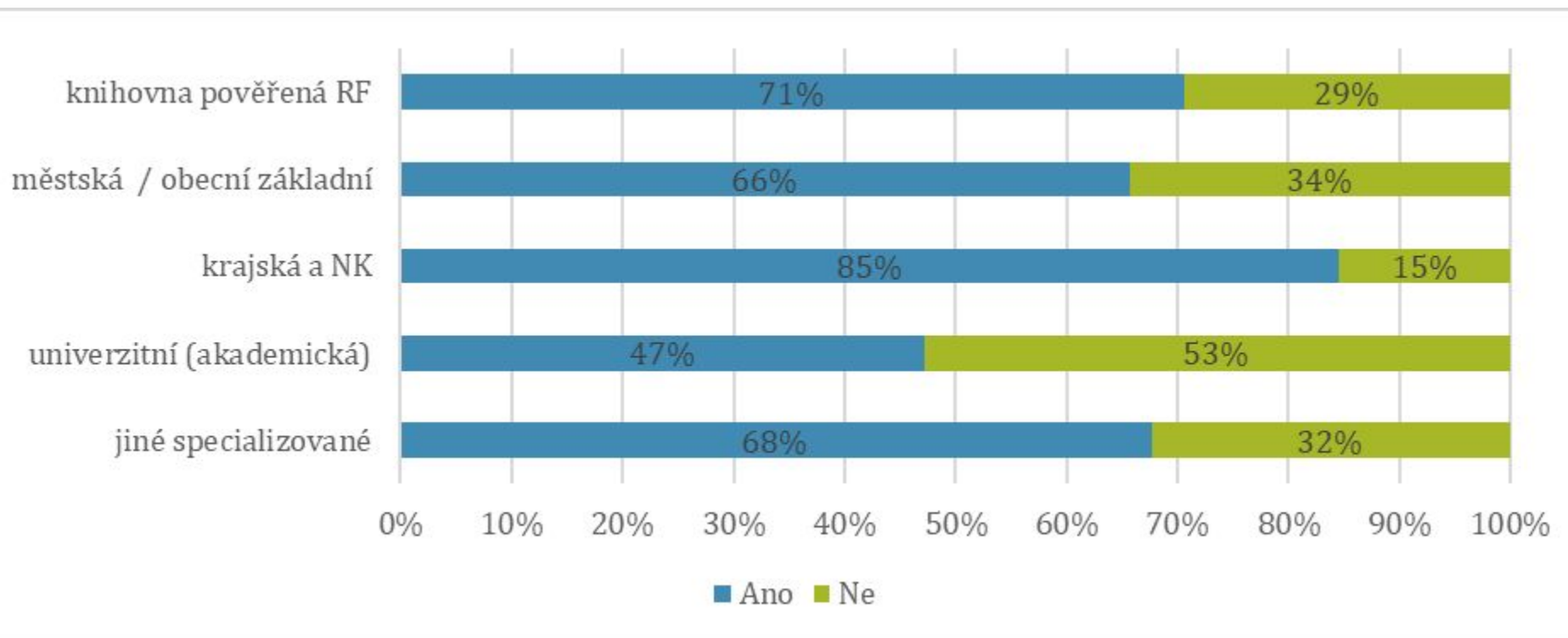

Kdo by měl hradit náklady na zasílání MVS?

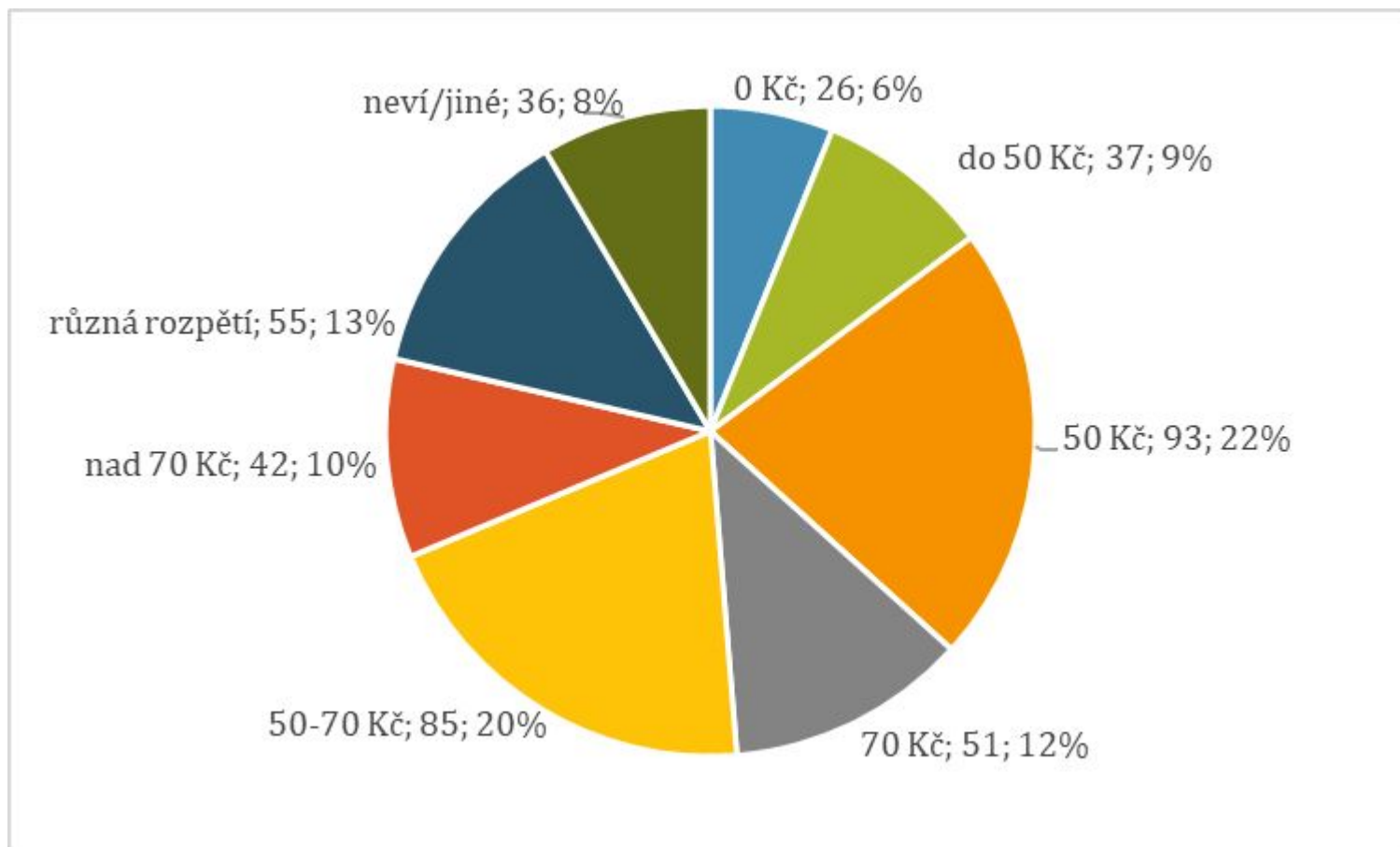

Měly by se sjednotit poplatky vybírané od uživatelů ve všech knihovnách na stejnou výši?

ano - 66 %, ne 34 %

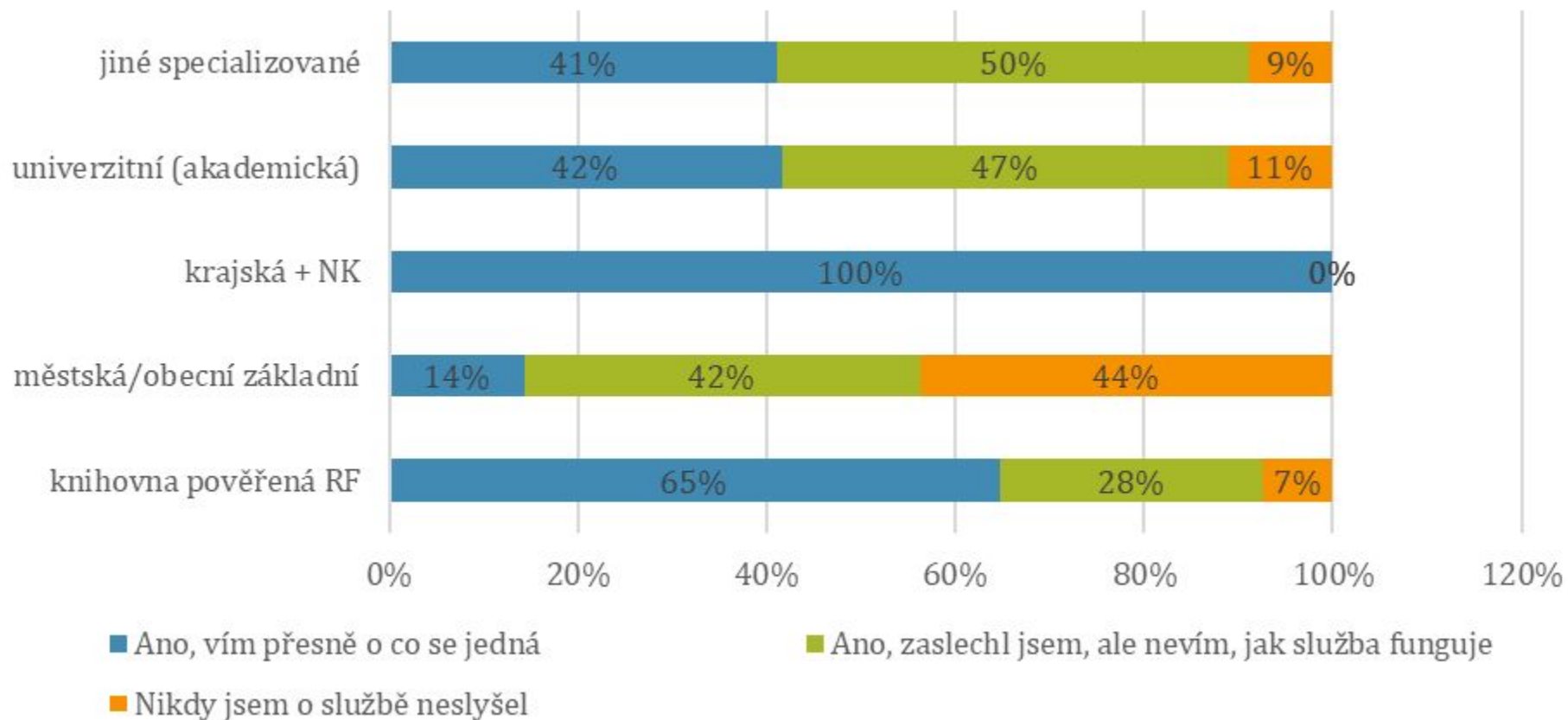
Výše poplatku/dokument

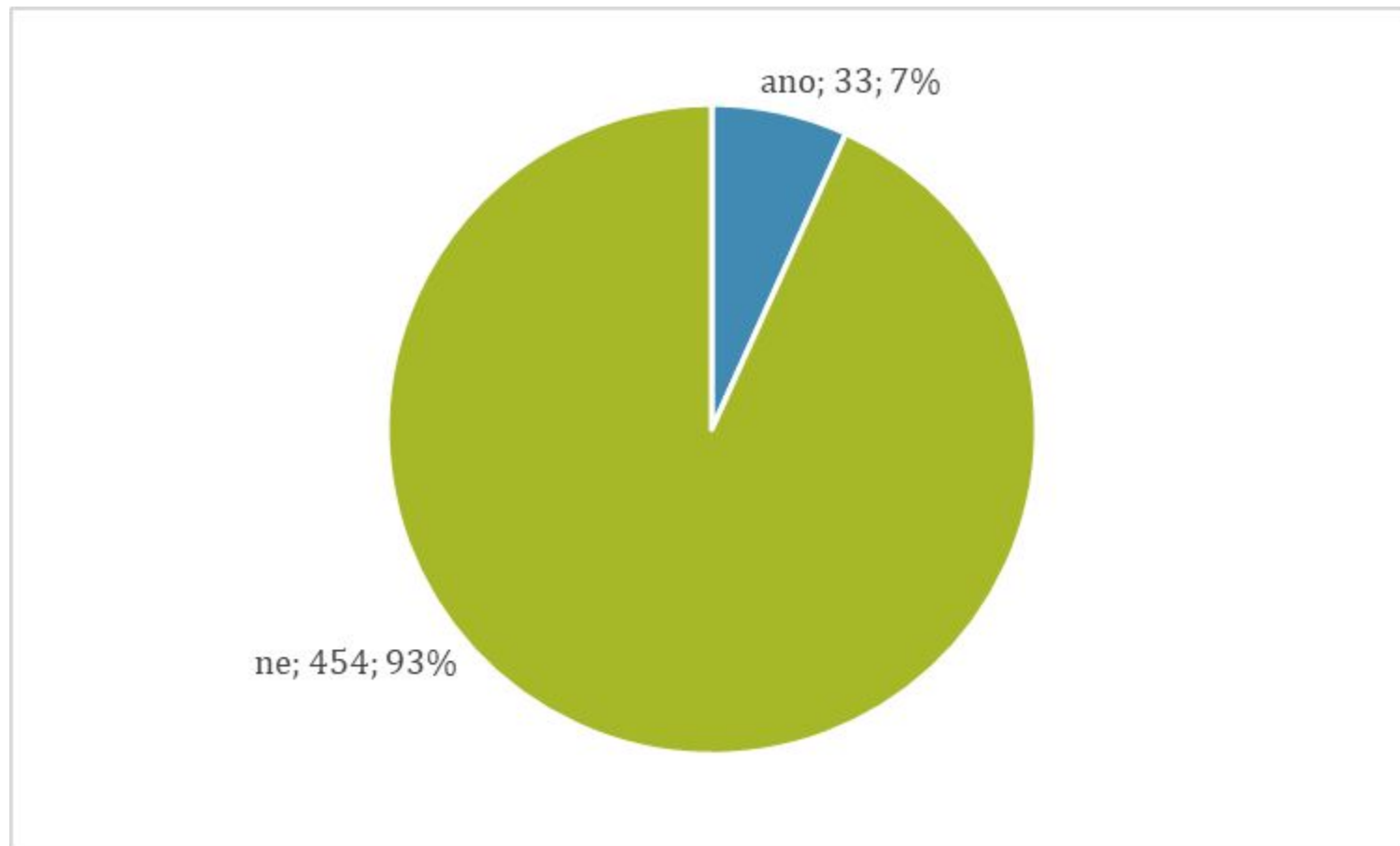
ZÍSKEJ

Znáte službu Získej?

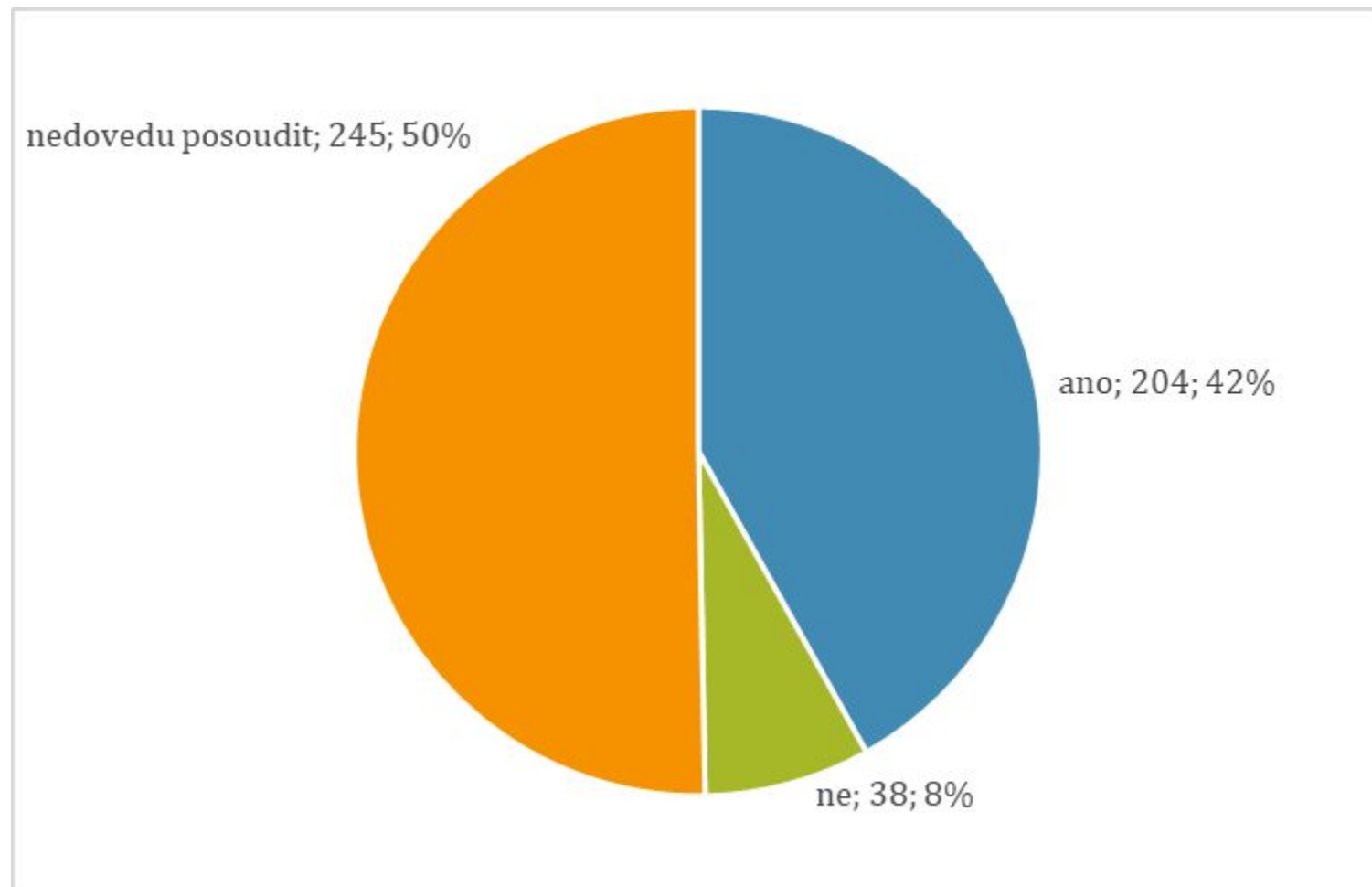
Počet respondentů zapojených do ZÍSKEJ

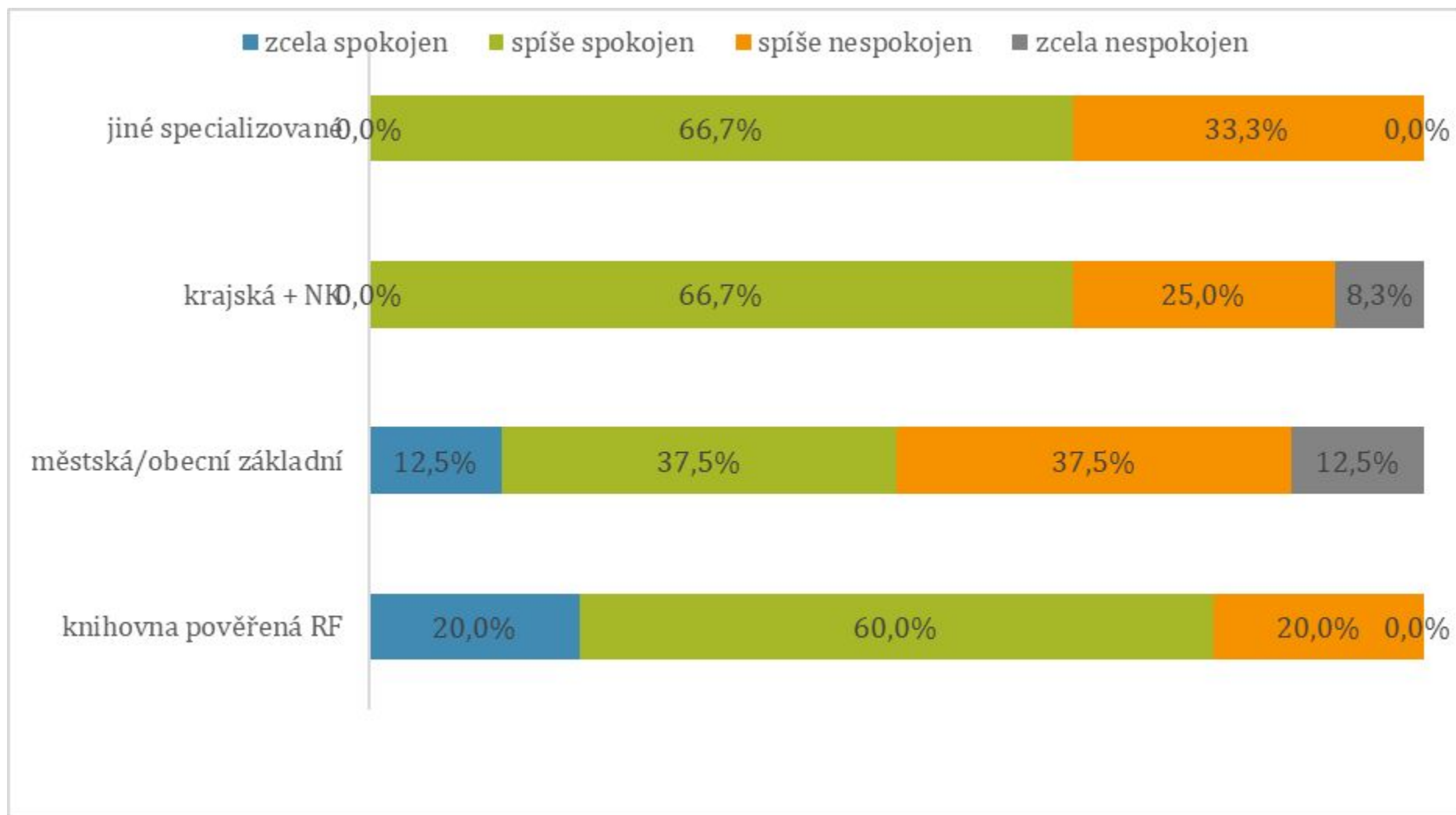
Nezapojení - proč?

- 43x - malá knihovna / malý zájem
- 33x - jsme spokojeni se stávajícím stavem
- 31x - neprofesionální knihovna
- 24x - komplikované, časově náročné, duplicitní práce, chybí API
- 17x - nepotřebujeme ji, nevidíme přínos
- 12x - kvůli poplatkům
- 5x - nefunkční a nevyhovující služba
- 4x - časové možnosti / nízký úvazek
- 4x - nesplňujeme podmínky pro zapojení
- 3x - knihovna je součástí většího organizačního celku
- 2x - chybí modul ILL

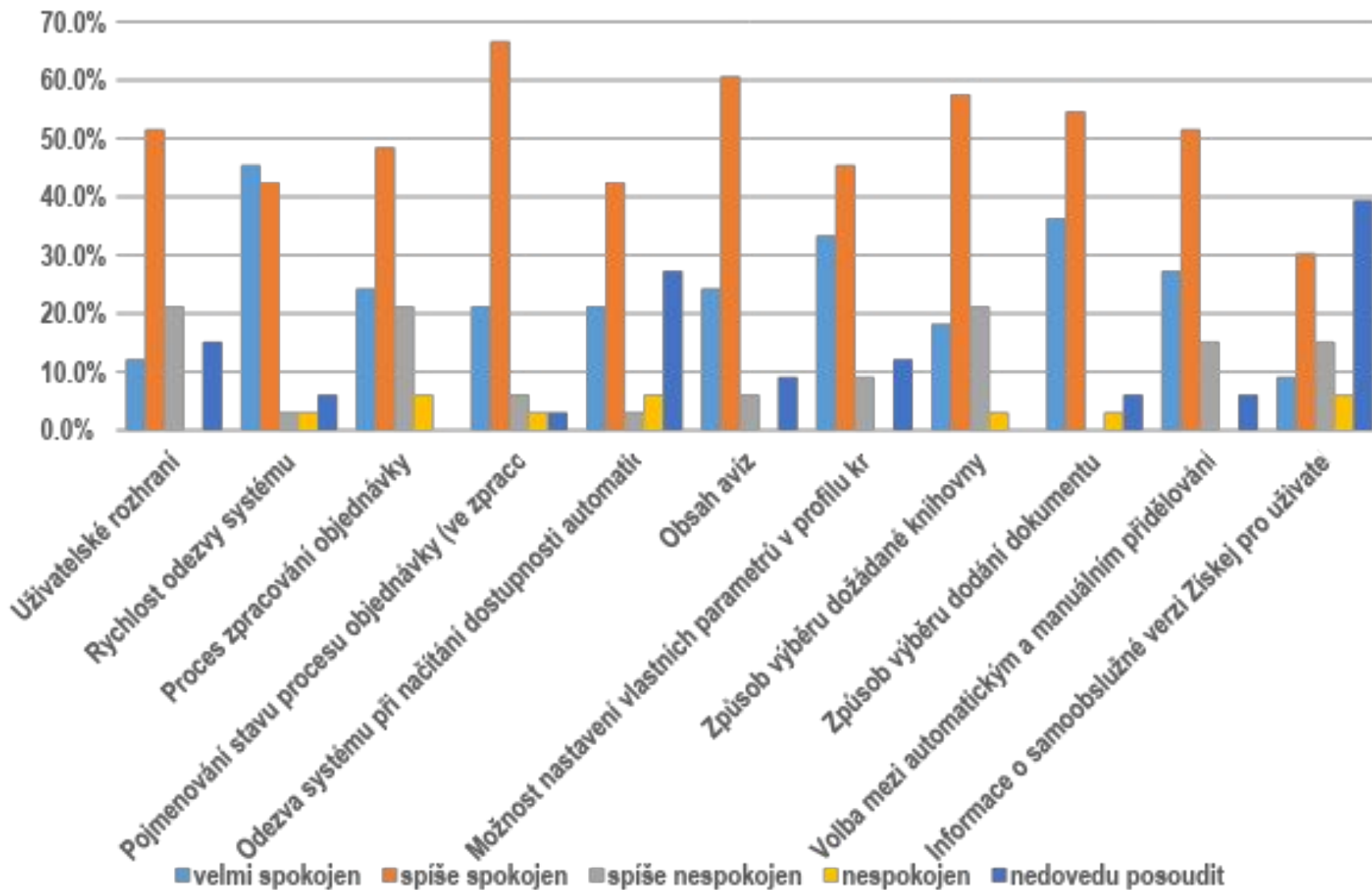
Je podle vás potřebné/důležité, aby se v ČR vyvíjel centrální systém na zajišťování meziknihovních služeb?

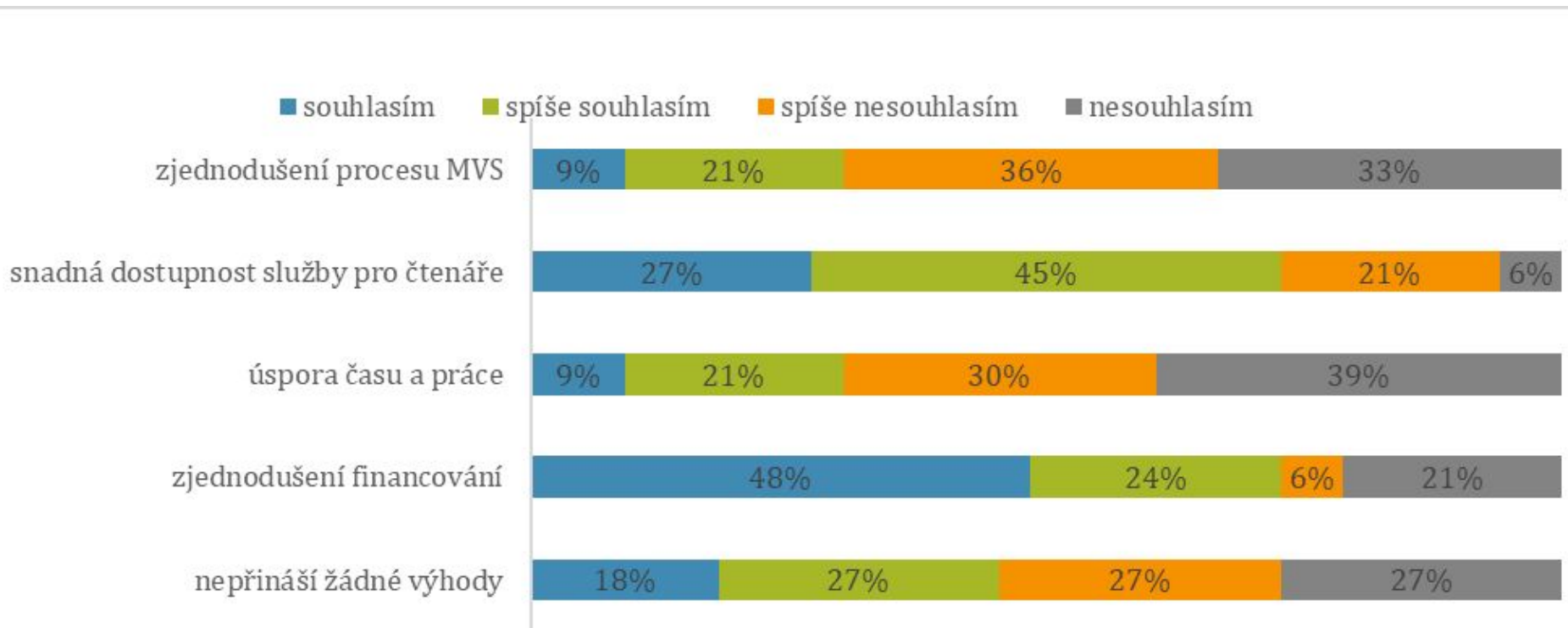
Spokojenost se ZÍSKEJ

Spokojenost s funkcionalitami služby ZISKEJ

Co služba přináší

Shrnutí

- **Knihovny jsou ve vztahu k MVS nejednotné**

Seminář Trendy v poskytování meziknihovnických služeb v ČR

Program

- Systém meziknihovních služeb
- Výsledky průzkumu Meziknihovní výpůjční služby (MVS) v České republice a služba ZÍSKEJ v roce 2021
- Náčrt nových metodických pokynů pro meziknihovní služby v ČR
- Diskuze

System meziknihovnich sluzeb

- Terminologie MS
- Druhy MS
- Legislativni dokumenty
- Zdroje MS
- MS v CR
- MMS
- DDS

Náčrt nových metodických pokynů pro meziknihovní služby v ČR

- Potřeba aktualizace zastaralých termínů a metod (žádanky, zasílání faxem a poštou, používání kódů v komunikaci, předávání objednávek jako obecné pravidlo atd.)
- Implementace nových systémů (nové portály Získej, Knihovny.cz, důraz na elektronickou komunikaci)
- Modernizace jednotlivých procesů (přímá komunikace, zrychlení zpracování a vyřízení objednávek atd.)
- Zestručnění a zpřehlednění textu (z 19 str. na 7 str.)
- Promítnutí aktuální praxe a problémů (DNNT, financování, jednotná platforma pro MS atd.)
- Následné doplnění výsledků dnešní diskuze do metodiky

Původní obsah

- <https://www.nkp.cz/sluzby/mvs-metpokyny>

Nový obsah

- s pozvánkou

Otázky a komentáře

- Co se vám v textu nelíbí? Co důležitého chybí? Jaké máte další návrhy?

Diskuze

- Výpůjčka MVS pro uživatele je v souladu s KZ bezplatná
- Podmínka využití DNNT – pokud je požadovaný dokument součástí DNNT, fyzický dokument se nepůjčuje prostřednictvím MVS + výjimky.
- Regionální princip: MS mezi knihovnami v rámci kraje se poskytují bezplatně (bez účtování balného a poštovního). Kraj nastaví pravidla postupování žadanek.
- Náklady na poštovní a balné – paušál?

Diskuze

- Fakturace optimálně 1 x ročně, případně maximálně 1 x za čtvrtletí.
- Vymezení funkce krajského centra (systému) meziknihovních služeb – doplňování KF, využití výměnných fondů v rámci MS, vyřazování, dlouhodobé uchování, vzdělávání pracovníků...
- Jaké druhy dokumentů posílat?
- Vyřízení požadavků do 48 hodin po obdržení požadavku + výjimky.

Diskuze

- Dohoda o sjednocení poplatků vybíraných v rámci MMS.
- Rozvoj Získej, jaké jsou perspektivy, jak zahrnout do metodických pokynů.
- Půjčování prezenčních výpůjček, rozpůjčovaných výpůjček apod.
- Zda objednávat ze zahraničí dokument v tištěné podobě, ačkoli je dostupná elektronická forma dokumentu v jiné české knihovně a uživatel trvá na tištěné verzi.

Diskuze

- V jakých případech lze žádat MVS? Uživatel preferuje konkrétní formu dokumentu, která není dostupná v žádající knihovně (fyzickou verzi a dostupná je pouze elektronická nebo naopak), dokument je vypůjčený a lhůta na vyřízení požadavku je krátká (např. časově omezený OCLC požadavek), výpůjčky beletrie a zda to řešit v metodice
- Týká se center MMS a postupování požadavků MMS: Pokud má dokument žádaný ze zahraničí pouze jiné zprostředkovatelské centrum MMS (kromě objednávek OCLC), předá mu dožádané zprostředkovatelské centrum požadavek k vyřízení.

Děkuji za pozornost

jitka.kutmon@nkp.cz